

KARTA KURSU

Nazwa	Współczesne problemy etyczne
Nazwa w j. ang.	Modern ethical issues

Koordinator	dr Anna Szklarska	Zespół dydaktyczny
Semestr studiów	VI	
Punktacja ECTS*	4	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest zaznajomienie studentów z wybranymi problemami współczesnej etyki stosowanej, zarówno w ich teoretycznym, jak i w praktycznym wymiarze. Studenci zostaną zaznajomieni z ważnymi zagadnieniami i dylematami etycznymi i nabędą umiejętności ich analizy i krytycznej oceny.

Warunki wstępne

Wiedza	Wiedza ogólna nabyta w toku kształcenia w szkole średniej i w poprzednich semestrach.
Umiejętności	Podstawowa umiejętność analizy tekstów źródłowych, znajomość języka angielskiego
Kursy	Etyka

Efekty uczenia się

Wiedza	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
--------	-----------------------------	-------------------------------------

	W_01 Student zna główne problemy i dylematy współczesnej etyki oraz filozofii społecznej, w tym kwestie związane z wykluczeniem społecznym, inżynierią genetyczną i klonowaniem ludzi, prawami zwierząt, a także poszukiwaniem uzasadnień teorii sprawiedliwości i wolności.	K_W01, K_W02, K_W03, K_W04
	W_02 Ma uporządkowaną wiedzę dotyczącą zasad i norm etycznych.	K_W01, K_W02, K_W03, K_W05
	W_03 Rozumie podstawowe uzasadnienia ładu normatywnego o walorze moralnym, prawnym i politycznym.	K_W02, K_W11, K_W12
	W_04 Student ma wiedzę odnośnie różnych sposobów argumentacji w zakresie dylematów etycznych.	K_W06, K_W07
	W_05 Posiada wiedzę z zakresu psychologii i socjologii moralności oraz jej powiązania z etyką stosowaną.	K_W08, K_W10, K_W11
	W_06 Ma wiedzę dotyczącą norm i wartości typowych dla kultury zachodniej.	K_W01, K_W02, K_W05
	W_07 Rozumie znaczenie jakie dla filozoficznej refleksji nad człowiekiem mają dociekania etyczne.	K_W02, K_W03, K_W04, K_W05

Umiejętności	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych

	U_01 Identyfikuje główne problemy współczesnej etyki praktycznej w odniesieniu do sfery publicznej.	K_U05, K_U08
	U_02 Ocenia argumenty i rozwiązania dotyczące związków etyki i polityki. Potrafi poddać analizie procesy społeczne oraz zagrożenia zachodzące we współczesnych społeczeństwach w kontekście etycznym.	K_U04, K_U05, K_U08
	U_03 Potrafi rozumować i argumentować zgodnie z zasadami logiki oraz samodzielnie formułować problemy etyczne. Potrafi uzasadnić swoje stanowisko w dyskusji odwołując się do racji stricte etycznych oraz prawidłowo używać terminologii etycznej.	K_U05, K_U06, K_U08
	U_04 Krytycznie analizuje, ustnie i pisemnie, teksty o różnym stopniu trudności i przedstawia własne stanowisko. Posiada umiejętność merytorycznego argumentowania, z wykorzystaniem poglądów różnych autorów, z poszanowaniem odmiennego zdania innych uczestników dyskusji.	K_U05, K_U08, K_U09
	U_05 Umie wyszukiwać, selekcjonować i poprawnie wykorzystać informacje dotyczące etycznych problemów życia społecznego i związanych z nim reguł i wartości, stosując odpowiedni dobór źródeł. Potrafi korzystać z literatury naukowej w omawianej dziedzinie oraz czytać naukowe teksty ze zrozumieniem.	K_U05, K_U08
	U_06 Potrafi łączyć zdobytą wiedzę z zakresu etyki i filozofii polityki.	K_U07

Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
-----------------------	-----------------------------	-------------------------------------

	K_01 Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności. Rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się pod względem zawodowym i rozwoju osobistego, potrafi wyznaczyć kierunki własnego rozwoju. Docenia znaczenie refleksji etycznej dla jednostkowego, społecznego i naukowego rozwoju.	K_K01, K_K04
	K_02 Unika myślenia stereotypowego. Jest gotowy do komunikowania się, otwartej dyskusji i współpracy.	K_K02, K_K04, K_K05, K_K06, K_K07
	K_03 Myśli samodzielnie i twórczo, formułując tezy, argumenty i wnioski. Ma świadomość odpowiedzialności za los zwierząt, jakość demokracji, społeczeństwa obywatelskiego oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego Polski i Europy.	K_K04, K_K06, K_K07
	K_04 Nabywa kompetencje w zakresie sztuki prowadzenia sporów z zastosowaniem zasad kultury społecznej debaty.	K_K02, K_K04, K_K05, K_K06
	K_05 Jest kompetentny w zakresie stosowania zasad i wartości etycznych. Cechuje go wrażliwość moralna pogłębiona w trakcie kursu.	K_K03, K_K04, K_K06, K_K07
	K_06 Jest otwarty na współpracę ze specjalistami z innych dziedzin, w tym psychologami, badaczami nauk społecznych. Prowadząc aktywność naukową lub wspierając innych w tym zakresie uwzględnia jej etyczne aspekty. Stosuje się do zasad współpracy w społeczności akademickiej.	K_K01, K_K05, K_K06, K_K07

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A		K		L		S		P	E
Liczba godzin	30	15									

Opis metod prowadzenia zajęć

Autorski wykład oparty na literaturze przedmiotowej z zakresu etyki, bioetyki, historii filozofii, filozofii społecznej, aksjologii i antropologii filozoficznej.

Podczas ćwiczeń analizowane są teksty źródłowe, z którymi studenci zapoznają się wcześniej.

Wprowadzenie do dyskusji stanowi zwięzły referat lub prezentacja przygotowana przez studentów, stanowiąca streszczenie tekstu źródłowego ze szczególnym uwzględnieniem argumentacji w nim zawartej.

Następnie główne tezy i ich uzasadnienie są analizowane i komentowane przez wszystkich uczestników zajęć. Odbywa się ponadto dyskusja wokół problematyki omawianej na wykładach, korespondującej z omawianymi tekstami. Moderatorem dyskusji jest prowadząca kurs.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	szkolenia w	Zajęcia terenowe	laboratoryjnaPraca	indywidualnyProjekt	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	(esej)Praca pisemna	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								X	X			X	
W02								X	X			X	
W03								X	X			X	
W04								X	X			X	
W05								X	X			X	
W06								X	X			X	
W07								X	X			X	
W08								X	X			X	
W09								X	X			X	
U01								X	X			X	
U02								X	X			X	
U03								X	X			X	
U04								X	X			X	
U05								X	X			X	
U06								X	X			X	
U07								X	X			X	
U08								X	X			X	
U09								X	X			X	
K01								X	X			X	
K02								X	X			X	
K03								X	X			X	
K04								X	X			X	
K05								X	X			X	
K06								X	X			X	

Kryteria oceny	Na ocenę 2 student:	Na ocenę 3 student:	Na ocenę 4 student:	Na ocenę 5 student:
Wiedza	Nie potrafi, przynajmniej w zakresie 50 % pytań końcowych przedstawić podstawowe problemy współczesnej etyki, omawiane na zajęciach, nie zna najważniejszych kategorii i stanowisk z nimi związanych.	W przynajmniej 51 % potrafi przedstawić podstawowe problemy współczesnej etyki, omawiane na zajęciach, zna najważniejsze kategorie i stanowiska z nimi związane.	W przynajmniej 75 % potrafi przedstawić podstawowe problemy współczesnej etyki, omawiane na zajęciach, zna najważniejsze kategorie i stanowiska z nimi związane.	W przynajmniej 90 % potrafi przedstawić podstawowe problemy współczesnej etyki, omawiane na zajęciach, zna najważniejsze kategorie i stanowiska z nimi związane.

Umiejętności	Student nie potrafi opracować referatu stanowiącego streszczenie tekstu źródłowego omawianego na zajęciach, mającego na celu przedstawienie jego kluczowych tez. Nie uczestniczy w dyskusjach, nie wykazuje się rozumieniem tekstów zadanych przez wykładowcę, nie przystępuje do egzaminu lub przystępuje ale zdobywa mniej niż 51 % punktów.	Student opracował zadany tekst z zakresu etyki, rozpoznał jego kluczowe tezy i przedstawił je w swoim referacie. Sporadycznie zabiera głos w dyskusjach, rzadko odwołując się do argumentów z materiałów źródłowych, których lektura została zlecona przez wykładowcę; przystąpił do egzaminu i otrzymał co najmniej 51 % punktów.	Student opracował zadany tekst z zakresu etyki, rozpoznał jego kluczowe tezy i przedstawił je w swoim referacie. W miarę regularnie zabiera głos w dyskusjach, potrafi także celnie wykorzystywać argumenty z materiałów źródłowych, których lektura została zlecona przez prowadzącą; przystąpił do egzaminu i otrzymał co najmniej 75 % punktów.	Student opracował zadany tekst z zakresu etyki, rozpoznał wszystkie jego kluczowe tezy i przedstawił je w swoim referacie. Regularnie i aktywnie uczestniczy w zajęciach, w dyskusjach potrafi umiejętnie wykorzystywać argumentację z tekstów źródłowych, których lektura została zlecona przez prowadzącą i samodzielnie przywoływać kontrargumenty mogące ją osłabiać czy oddalać; przystąpił do egzaminu i otrzymał co najmniej 90% punktów.
Kompetencje społeczne	Student nie przygotowuje się do zajęć, nie dostrzega potrzeby uczenia się. W dyskusji przejawia brak zrozumienia innych i tolerancji.	Student często wykazuje gotowość i chęć zdobywania wiedzy poprzez przygotowywanie się do zajęć. Jest otwarty wobec innych i potrafi względnie merytorycznie dyskutować nad różnicami poglądów.	Student na ogół wykazuje gotowość i chęć zdobywania wiedzy poprzez systematyczne i rzetelne przygotowywanie się do zajęć. Jest otwarty wobec innych i potrafi merytorycznie dyskutować nad różnicami poglądów.	Student niezmiennie wykazuje gotowość i chęć zdobywania wiedzy poprzez systematyczne i rzetelne przygotowywanie się do zajęć. Jest otwarty wobec innych i potrafi merytorycznie dyskutować nad różnicami poglądów, jest gotowy do zmiany własnego stanowiska pod wpływem siły argumentów oponentów.

Uwagi	Przedmiot obowiązkowy na studiach stacjonarnych I-go stopnia na kierunku: Filozofia i psychologia rozwoju osobowego. Warunki zaliczenia kursu: Zaliczenie konwersatorium odbywa się w oparciu o przygotowanie referatu lub prezentacji dotyczącej jednego z tekstów źródłowych omawianych na zajęciach, jak również w oparciu o aktywny udział w dyskusjach na ćwiczeniach. Zaliczenie wykładu następuje w oparciu o systematyczną obecność na wykładach (dopuszczalne są dwie nieusprawiedliwione nieobecności). Kurs kończy egzamin pisemny - warunkiem uzyskania pozytywnej oceny z egzaminu jest zdobycie co najmniej 51% ogółu punktów.
-------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykłady:

1. Udoskonalanie człowieka za pomocą inżynierii genetycznej również w kontekście sporu o granice wolności reprodukcyjnej. Eugenika dawniej i dziś.
2. Moralne i prawne aspekty sporu o przerywanie ciąży. Przegląd argumentów i kontrargumentów w sporze wokół aborcji.
3. Problemy transplantologii (zasady etyczne i różne systemy pobierania narządów do przeszczepów).
4. Moralna problematyka końca ludzkiego życia: etyczne zasady medycyny paliatywnej i hospicyjnej.
5. Eutanazja i wspomagane samobójstwo (także nieletnich). Etyczne warunki eutanazji zwierząt.
6. Etyczne aspekty badań klinicznych z udziałem ludzi i zwierząt.
7. Problem sprawiedliwego rozdziału ograniczonych zasobów w medycynie – spór o reguły słusznej dystrybucji rzadkich środków medycznych.
8. Klauzula sumienia w medycynie.
9. Spory wokół podmiotowości moralnej zwierząt. Uniwersalne prawa podstawowe zwierząt.
10. Dobro zwierząt a możliwości ich wykorzystywania. Myślistwo rekreacyjne.
11. Problem odpowiedzialności, winy i kary w ujęciu H. Arendt i K. Jaspersa.
12. Człowiek zbędny, wykluczony, pozostawiony poza nawiasem społeczeństwa: problem uchodźców w ujęciu H. Arendt i G. Agambena oraz dramat starości w ujęciu J. Amery.
13. Spory wokół kary śmierci.
14. Problemy etyczne w pracy psychologa.
15. Terroryzm polityczny i religijny.

Lista tekstów omawianych na ćwiczeniach:

1. Michael Sandel, R. 1 *Etyka udoskonalania*, R.3 *Zaprojektowane dzieci, projektujący rodzice* oraz R. 4 *Eugenika stara i nowa* [w:] tenże, *Przeciwko udoskonalaniu człowieka. Etyka w czasach inżynierii genetycznej*, Kurhaus, Warszawa 2014, s. 13-31, 47-77.

2.1 Peter Vardy, Paul Grosch, *Aborcja i problem osoby*, [w:] idem, *Etyka*, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 2010, s. 142-153.

2.2 Mary Anne Warren, *Przerywanie ciąży* [w:] Peter Singer (red.), *Przewodnik po etyce*, Książka i Wiedza, Warszawa 2000, s. 347-359.

3. Jacek Hołówka, *Pochwała eutanazji*, [w:] *Etyka Stosowana. Metody i problemy*, B. Chyrowicz (red.), Towarzystwo Naukowe KUL 2013, s.203-223.

4. Piotr G. Nowak, *System pobierania narządów do przeszczepu* [w:] tenże, *Etyka, śmierć i transplantacje*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, s.111-135.

5.1 Anna Szklarska, "Why Is Recreational Hunting a Moral Evil?" [w:] „Ethics in Progress”, t.11, nr 2/2020.

5.2 Beata Kulisiewicz, *Prawne, psychologiczne i etyczne konteksty udziału dzieci w polowaniach* [w:] Dorota

Probucka (red.), *Etyczne potępienie myślistwa*, Universitas, Kraków 2020, s. 163-177.

6. Anna Szklarska, *Zanik myślenia jako źródło zła, czyli Hannah Arendt kilka refleksji o banalnym i radykalnym złu* [w:] taż, „Sprawiedliwość w czasach kryzysu”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2015, s.51-60.

7. Anna Szklarska, *Życie i upływ czasu w ujęciu Jeana Amery*. „Hybryda” nr 28/2016, s. 23-25.

Wykaz literatury podstawowej

1. Barbara Chyrowicz, *Bioetyka. Anatomia sporu*, Znak, Kraków 2015;
2. Kazimierz Szewczyk, *Bioetyka. Medycyna na granicach życia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009;
3. J. J. Thomson, *Obrona aborcji*, [w:] W. Galewicz (red.), *Początki ludzkiego życia*, Universitas, Kraków 2010, s. 145-164.
4. D. Marquis, *Dlaczego aborcja jest niemoralna?*, [w:] W. Galewicz (red.), *Początki ludzkiego życia*, Universitas, Kraków 2010, s. 215-237.
5. M. Lockwood, *Status moralny ludzkiego zarodka: Implikacje dla zapłodnienia in vitro*, [w:] W. Galewicz (red.), *Początki ludzkiego życia*, Universitas, Kraków 2010, s. 301-308.
6. B. Steinbock, *Czy pozbawianie życia ludzkich zarodków jest zgodne z moralnością?* [w:] W. Galewicz (red.), *Początki ludzkiego życia*, Universitas, Kraków 2010, s. 111-132.
7. W. Galewicz, *Etyczne dyskusje wokół prokreacji*, [w:] tenże (red.), *Początki ludzkiego życia*, Universitas, Kraków 2010, cz. II: *Spór o zapłodnienie pozaustrojowe*, s. 44-71.
8. M. Battin, *Eutanazja – kwestie podstawowe*, [w:] W. Galewicz (red.), *Wokół śmierci i umierania*, Universitas, Kraków 2009, s. 393-432.
9. J. Hardwig, *Czy mamy obowiązek umrzeć?*, [w:] W. Galewicz (red.), *Wokół śmierci i umierania*, Universitas, Kraków 2009, s. 281-302.
10. W. Galewicz, *Decyzje o zakończeniu życia*, [w:] tenże (red.), *Wokół śmierci i umierania*, Universitas, Kraków 2009, fragmenty rozdziału *Rezygnacja z podtrzymywania życia*: s. 20-36, s. 39-45.
11. M. Tooley, *Niestotne rozróżnienie: zabicie a przyzwolenie na śmierć*, [w:] W. Galewicz (red.), *Wokół śmierci i umierania*, Universitas, Kraków 2009, s. 165-172.
12. D. Callahan, *Zabicie a przyzwolenie na śmierć*, [w:] W. Galewicz (red.), *Wokół śmierci i umierania*, Universitas, Kraków 2009, s. 173-181.
13. D. Callahan, *Kiedy samostanowienie wpada w amok*, [w:] W. Galewicz (red.), *Wokół śmierci i umierania*, Universitas, Kraków 2009, s. 383-392.
14. W. Galewicz, *Informacje medyczne i prawa pacjenta*, [w:] W. Galewicz (red.), *Prawda, poufność, autonomia – problemy informacji w etyce medycznej*, Universitas, Kraków 2018, s. 10-41.
15. Tadeusz Ślipko, *Bioetyka. Najważniejsze problemy*, Petrus, Kraków 2012;
16. Peter Singer (red), *Przewodnik po etyce*, Książka i wiedza, Warszawa 2000;
17. Włodzimierz Galewicz, *Status ludzkiego zarodka a etyka badań biomedycznych*, Kraków 2013;
18. Piotr Grzegorz Nowak, *Etyka, śmierć i transplantacje*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2019;
19. Peter Vardy, Paul Grosch, *Etyka*, Wydawnictwo Zys i S-ka, Poznań 2010;
20. Maciej Zaremba Bielawski, *Higieniści. Z dziejów eugeniki*, Wołowiec 2011;
21. Michael J. Sandel, *Przeciwko udoskonalaniu człowieka. Etyka w czasach inżynierii genetycznej*, Warszawa 2014;
22. Grzegorz Hołub, Piotr Duchliński, *Ulepszanie człowieka. Perspektywa filozoficzna*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum, Kraków 2018.
23. Włodzimierz Galewicz, R. IV *Wymiary zdrowia i zadania medycyny*, R. VII *Reguły słusznej dystrybucji*, R. VIII *Utylitaryzm w etyce dystrybucji i jego krytycy* [w:] tenże, *Dobro i sprawiedliwość w etyce zdrowotnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2018, s.61-91, 129-151.
24. Barbara Chyrowicz (red.), *Etyka stosowana. Metody i problemy*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2013.
25. P. G. Nowak, *Pluralistyczna teoria alokacji narządów*, „Diametros” 2017, nr 51, s. 65-89.
26. A. Szklarska, „Nauka i wiara w argumentacji bioetycznej” [w:] t.12 nr 1/2020 „ANNALES UNIVERSITATIS PAEDAGOGICAE CRACOVENSIS. STUDIA SOCIOLOGICA”.
27. Anna Szklarska, *Problem przemocy w filozofii człowieka i filozofii polityki. Od początków nowożytnej*

- myśli do współczesnych analiz*, Wydawnictwo Libron, Kraków 2021.
28. Hannah Arendt, *Eichmann w Jerozolimie*, Znak, Kraków 2004.
 29. Hannah Arendt, *Korzenie totalitaryzmu*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.
 30. Giorgio Agamben, *My, uchodźcy* [w:] Agamben. *Przewodnik Krytyki Politycznej*, M. Ratajczak, K. Szadkowski (red.), Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2010.
 31. Anna Szklarska, *In the Trap of Tradition. Analysis of Ethical Arguments in the Discussion on Sport Game Hunting in Polish and British Culture* [w:] "Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies" Nr 1 (9) / 2022, s. 1–15.
 32. *Filozoficzne aspekty kary głównej* - dyskusja H. Eilstein, J. Woleński, H. Hiż, A. Grzegorzczak i in. [w:] „Edukacja Filozoficzna”. Vol. 21 (1996), s. 53-79.
 33. Giorgio Agamben, *Homo Sacer. Suwerenna władza i nagie życie*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008.
 34. Anna Szklarska, *Sprawiedliwość w czasach kryzysu*, WUJ, Kraków 2015.
 35. Hannah Arendt, *O przemocach. Nieposłuszeństwo obywatelskie*, Aletheia, Warszawa 1999.
 36. Jean Amery, *O starzeniu się. Podnieść na siebie rękę*, Czytelnik, Warszawa 2007.
 37. Hannah Arendt, *Odpowiedzialność i władza sądownia*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2003.
 38. Robert Nozick, *Anarchia, państwo, utopia*, Aletheia, Warszawa 1999.
 39. Peter Singer, *Zwierzęta i ludzie jako istoty równe sobie* [w:] „Etyka” 1980, nr 18.
 40. Anna Szklarska, *Identity, Violence, Religion. The Dilemmas of Modern Philosophy of Man*, Libron, Kraków 2014.
 41. Mary Ann Warren, *Prawa zwierząt i kruchość ludzkiego istnienia*, [w:] też, *Status moralny*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2019, s. 455-488.
 42. Jacek Hołówka, *Terroryzm i religia*, Etyka 34/2001 oraz Andrzej Grzegorzczak, *Terroryzm i religia*, Etyka 35/2002.
 43. Bogusław Wolniewicz, *Jeszcze o karze głównej*, [w:] tenże, *Filozofia i wartości*, tom II, wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2018, s. 220-232.
 44. Sue Donaldson, Will Kymlicka, *Uniwersalne prawa podstawowe zwierząt*, [w:] Idem, *Zoopolis. Teoria polityczna praw zwierząt*, Oficyna 21, Warszawa 2018.
 45. Włodzimierz Galewicz, *Etyczne aspekty badań z udziałem ludzi* [w:] *Antologia bioetyki tom 3. Badania z udziałem ludzi*, tenże (red.), Universitas, Kraków 2011, s. 9-37.
 46. Jerzy Brzeziński, Barbara Chyrowicz Zuzanna Toeplitz i in. (red.), *Etyka zawodu psychologa*, PWN, Warszawa 2019.

Wykaz literatury uzupełniającej

1. Julien Damon, *Wykluczenie*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2012.
2. Anton Rotzetter, *Głaskane, tuczone, zabijane*, Wydawnictwo św. Wojciech, Poznań 2013.
3. Cezary Wodziński, *Raport w sprawie zła*, [w:] „Kwartalnik Filozoficzny” 1994, t. 22, z. 4.
4. Anna Szklarska, „Wspólnota, która nadchodzi czyli o nowych narzędziach i formach biowładzy” [w:] „Hybryda. Pismo Artystyczno-Literackie Stowarzyszenia Twórczego POLART” nr 36/2020.
5. Barbara Chyrowicz, *O sytuacjach bez wyjścia w etyce. Dylematy moralne: ich natura, rodzaje i sposoby rozstrzygania*, Znak, Kraków 2008.
6. Władysław Sinkiewicz, Rafał Grabowski, *Etyczne, medyczne i prawne dylematy wokół śmierci mózgu*, Wyd. UMK, Bydgoszcz 2017.
7. Jeff McMahan, *Etyka zabijania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
8. David Edmonds, *Philosophers Take On the World: Exploring Moral Issues Behind the News*, Oxford University Press 2016.
9. Dorota Probuska (red.), *Etyka wobec sytuacji granicznych*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2007.
10. Michael J. Sandel, *Sprawiedliwość. Jak postępować słusznie*, Kurhaus, Warszawa 2013.
11. Jacek Hołówka, *O polityce przemocy*, PWN, Warszawa 2021.
12. David Edmonds (red.), *Filozofia kontra świat*, PWN, Warszawa 2020.
13. Julian Savulescu, „New Breeds of Humans: The Moral Obligation to Enhance” [w:] *Ethics, Law and Moral Philosophy of Reproductive Biomedicine* nr 1/2005.
14. Zdzisława Piątek, *Czy włączenie zwierząt do uniwersum moralnego stanowi przełom w rozwoju etyki?* „Edukacja Etyczna” Numer 15/2018, s. 36-52.
15. J. Savulescu, J. Cameron, D. Wilkinson, *Equality or utility? Ethics and law of rationing ventilators*, „British Journal of Anaesthesia” 2020, t. 125, nr 1, s. 10-15.
16. M. Paleczna, *Sztuczne nawadnianie i żywienie w opiece paliatywnej*, <https://www.zwrotnikraka.pl/sztuczne-nawadnianie-i-zywienie-w-opiece-paliatywnej/>

17. J. Gośliński, *Sedacja terminalna w opiece paliatywnej – na czym polega?*, <https://www.zwrotnikraka.pl/sedacja-terminalna-w-opiece-paliatywnej-na-czym-polega/>
18. W. Zaluski, *Nie legalizujemy eutanazji*, <https://filozofuj.eu/wojciech-zaluski-nie-legalizujemy-eutanazji/>
19. Siddhartha Mukherjee, *Gen. Ukryta historia*, Wołowiec 2017;
20. Dorota Bednarek, *Zawód psycholog. Regulacje prawne i etyka zawodowa*, PWN, Warszawa 2021.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	2
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do ćwiczeń	20
	Przygotowanie prezentacji lub referatu w oparciu o tekst źródłowy	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	13
	Przygotowanie do egzaminu	20
Ogółem bilans czasu pracy		100
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4